

WAAROM GOD ZWIJGT

Hoe kwam ik de verkeerde lieveheer op het spoor? Wie maakte er me waar attent op? Geen idee. Om te controleren of het misschien een droom betrof, polste ik in de loop der jaren verscheidene mensen. De meesten vonden het amusant. Enkelen knikten. Een belijdende gelovige nam me mijn vraag kwalijk. Iemand zei dat ik niet had gedroomd: een verkeerde lieveheer was als een foutief getande postzegel, een schrijffout in een belangrijk document of een historische verspreking in een toespraak. Een curiosum dus, een merkwaardigheidje, ja: misschien een dingsigheidje.

In een metaalwareenzaak in de stad hing zo'n verkeerde. Hij was te groot en te duur voor mij. Toen Paul V., een bevriend huisarts, verhuisde, ontdekte ik een kleine verkeerde lieveheer op de tweede verdieping van zijn imposante woning. Die ontvreemde ik. Een jaar later bracht ik in een gezelschap de verkeerde lieveheer weer eens ter sprake. Ofschoon de gastvrouw en -heer stevig ongelovig waren, kwamen ze met een man-aan-het-kruis aandragen. Het was een stuk wortel van een wijnstok, dat toevallig die vorm had aangenomen. Een priester in de familie had die als cadeau afgewezen, omdat hij hem te karikaturaal vond. Toen ik het pijnlijk verwrongen stuk hout bekeek, merkte ik dat het inderdaad een verkeerde lieveheer betrof: hij keek de linkerkant op, om te luisteren naar het alibi van de slechte moordenaar, tegen de officiële canon in. Na lang zoeken had ik dus eindelijk mijn tweede exemplaar: de volgende middag ontdekte ik hem namelijk in mijn auto, na een lijdensweg van een nacht doorzakken annex hevige kater. De gastvrouw had hem er stiekem in gelegd. Mijn twee verkeerde lieveheren hing ik op aan de hanenbalken op mijn werkzolder thuis. Van hun bestaan was ik nu overtuigd. *Seeing is believing.*

Door omstandigheden leerde ik Alain van H. kennen, een antiekhandelaar uit een deelgemeente, die plannen had om van zijn zaak ook een kunstgalerie te maken. Ik wees hem de weg naar de metaalwareenzaak. Hij ging, zag en kocht.

'Misschien duiken ooit verzamelaars op,' zei ik. 'Ik zou hem in verzekerde bewaring houden.'

'We zullen eens zien,' antwoordde Alain. 'Alle neurosen vonden hun oorsprong op de Golgotha-heuvel, die verdomde molshoop.'

Alain van H. was hevig antiklerikaal.

'De verkeerde lieveheer betekent het begin van de rechtspraak en de bevrijdingstheologie,' repliceerde ik. 'En onverstand is de hel. Je hoeft niet naar de kerk te gaan om...'

Het duurde lang voor we de verkeerde bij hem thuis afleverden, want we bleven discussiëren bij vele bekers. Na deze nieuwe lijdensweg was ik tenminste verzekerd van de veilige bewaring van dit derde exemplaar, een ware *beauty*. Het was alleen maar jammer dat ik toen zelf niet over extra geld beschikte. Wel bleef ik eerste op de lijst van eventuele kandidaat-kopers bij Alain van H.

Zoek iets, en je vindt het nooit. Overal waar ik kwam, keek ik uit mijn doppen. Nergens ontdekte ik nog verkeerde lieveheren. Ik inspecteerde zelfs paternosters bij hoogbejaarden. Ik ging weer kerken binnen. Ze leken van de aardbodem verdwenen, die linkse christussen.

Tot mijn verrassing had het vermaarde filmarchief in Brussel inderdaad een afdeling '*Bijbelfilms*'. Ik bekeek die allemaal. Het was me natuurlijk om het passieverhaal te doen. Vooral Franse en Italiaanse prenten zag ik, van de jaren '30 tot '90 van de vorige eeuw. Ik maakte zuidelijke pathos en pogingen tot realisme mee. De kruisen en de manieren waarop gekruisigd werd, verschilden soms sterk. Maar geen enkele van deze fictieve christussen stierf als een verkeerde. De enige echte verkeerde man die ik op het witte doek meemaakte, was Simon, genaamd Petrus. In de dodencellen bij de arena merkte hij op dat het een eer was te mogen sterven zoals zijn leermeester.

'Daar zullen we dan wat aan doen,' zeiden de Romeinen, en ze kruisigden hem ondersteboven. Onder keizer Nero was men inderdaad alle gevoel voor verhoudingen kwijtgeraakt.

Toen ik, na vele sessies in het filmarchief, weer in het daglicht kwam, vond ik dat mijn queeste ziekelijke afmetingen had aangenomen. Ik nam mijn oude hobby weer op: schaken. Toen ik in de jaren '70 afstudeerde, had ik een correspondentieschaakpartij opgezet met Bart L., die aan een andere universiteit studeerde. Door omstandigheden, en na acht maanden ongeveer, waren we in een '*patstelling*' beland. De brieven bleven uit. We gingen naar het leger, we trouwden. Begin jaren '90 zocht ik weer contact met Bart L. Hij woonde met zijn vrouw en twee kinderen in een van de deelgemeenten van mijn stad.

'Oké, we nemen de draad weer op,' antwoordde hij. 'Wit begint, andermaal.' Elke donderdag gaven we elkaar partij. Bart L. was een sterk schaker. Zijn ware roepingen lagen immers in de wiskunde en de muziek. Hij ontcijferde moeilijke partituren, componeerde, bespeelde instrumenten en las boeken op een andere wijze dan ik, dromer. In het edelste spel ter wereld, schaken, was hij dus een zeer geducht tegenstander. (Hoewel schaken geen 'spel' is: het zweeft tussen kunst en wetenschap, zoals Mohammeds doodskist tussen hemel en aarde). Iets hadden we nog gemeen: we waren beiden kettingrokers.

Al die jaren had mijn schaakbroeder het berd nimmer terzijde geschoven. Ik wel. De eerste partijen verloor ik grandioos. Ik begon dus weer 'openingen' en 'offers' te studeren. Ik reconstrueerde historische partijen. Geleidelijk aan maakte ik mijn achterstand weer goed. Bart L. schoof al eens vaker naar de rand van zijn stoel, rokend als een schoorsteen. Het silhouet van de verkeerde lieveheer week naar de achtergrond. Ik was weer gewoon dobbelaar geworden, een beker wijn in de ene hand, de stenen in de andere.

In het schaakspel van de stadsambtenarij maakte ik me nuttig op het veld van Musea, Archief, Erfgoed en Monumenten. Het was het stille strijdveld van de bewaardrift. De stilte werd er alleen verbroken door geritsel van papier (... dat ook al werd bewaard...). De handtekeningen van de schepen van Cultuur en mijzelf volstonden om het borstbeeld van Guido Gezelle van mos en duivenkwak te ontdoen, om een beeldend werk van een *Nieuwe Wilde Installateur* aan te kopen of om de openingsuren van het Vlasmuseum te wijzigen. Toen de museumcommissie een beeld van de kunstenaar José Vermeersch aankocht, begon ik andermaal in 'verkeerde' termen te denken. Het betrof namelijk een naakte astronaut, met gespreide armen, het hoofd links op de schouder rustend. Leonardo da Vinci was ook linkshandig. Dat antipathieke Repelsteeltje greep zijn linkerbeen vast om zichzelf middendoor te scheuren. Kwade tongen beweren dat Jezus Christus schizofreen was. Zou je dat niet zijn, met het opschrift *Koning der Joden* boven je hoofd?! Zou je inderdaad niet naar links wegstaren?! En welk oorleltje had Van Gogh verminkt?! Ik begon me een charlatan te voelen: iemand die data en faxnummers mixt om de winnende combinatie lottogetallen te voorspellen. Iemand die uit de stand van de sterren het cijferslot van een fiets afleest.

Toen belde Alain van H. me plotseling weer op. Het was een tijd geleden. 'Hoe staat het met je plankenkoorts?' informeerde hij. 'Nog verkeerde kruisheeren ontdekt?'

'Nee. Ze zijn zeldzaam. Waarom, Alain, waarom heeft in de loop der eeuwen de katholieke godsdienst zich toch zo antipathiek gemaakt?'

'Moet ik daar op antwoorden?'

'Nee nee, 't is een retorische verzuchting.'

Even bleef het stil.

'Die grote linkse christus is verkocht,' zei Alain plotseling.

'Verdorie. Aan wie? Ken ik hem?'

'Je neemt automatisch aan dat het een man is?'

'Ken ik haar?'

'Nee, 't is een man.'

'Antiklerikale grapjas.'

'Ik hoop dat je 't me niet kwalijk neemt. Dat ik hem verkocht heb, bedoel ik. Maar je daagde niet meer op de laatste tijd... '

'Geen probleem. Is hij in goede handen?'

'Ja, bij Sebastiaan Otten. Ken je hem?'

'Eh... ja, oppervlakkig.'

'Hij was vroeger mijn leraar Grieks. Is al een hele tijd uit het onderwijs gestapt.'

'O, een hele kerel. Altijd uitkijken met types die uit het onderwijs zijn 'gestapt', Alain: gewoonlijk zijn ze eruit gevlogen. Was hij ook geen priester?'

'Ja, ook dat is afgelopen. Het liep verkeerd, ha ha. Hij zit nu in het welzijnswerk: baard, stalen brilletje, je weet wel.'

'Hoe kwam hij op het spoor van de verkeerde?'

'Hij zocht een betaalbare icoon-op-metaal en ging tevreden huiswaarts met een verkeerde lieveheer. Ik moest er wel een beetje voor prediken. Ieder zijn beurt hé: de leerling en de oud-leraar.'

'Aha. De verkeerde is dus aan een bekeerde Griek verkocht, welwel.'

'We kunnen samen de markt veroveren en verder zoeken. Een handel opzetten...'

'Lach niet.'

'Ik lach niet, afvallige katholiek. Tot binnenkort eens?'

'Ja, ik loop wel eens aan in je nieuwe galerij.'

Op deze aardbol liepen er dus nog gekken rond. Otten, Sebastiaan bijvoorbeeld. Ik kende de man alleen van horen zeggen en misschien eens gezien.

De wekker maakte me wakker. Het was 1 mei in Vlaanderen. Jaren geleden vonden de kernramp in Tsjernobyl en Fukushima plaats. Sedert die onfeiten doken allerlei vormen van epilepsie op, van stress, van hyperventilatie. Om van de rest nog maar te zwijgen. Ook de natuur onderging veranderingen. De geperforeerde ozonlaag beïnvloedde de gang der seizoenen, en de Russische kernramp veroorzaakte reuzengroei bij planten en bloemen. Mijn vrouw had me er al op gewezen: op de gazons groeiden nooit geziene, reusachtige paardenbloemen. Eén bloem had voldoende groen om een kroostrijk gezin een etmaal lang te voeden. Bromvliegen waren angstaanjagend groot. Klavervier, waar ik al jaren naar zocht, woekerde overal in *extra large* maten. Weg fascinatie. 1 mei was echter geen dag om te kankeren. Vechtend tegen de zwaartekracht verliet ik mijn slaapstee. Kater? Nee. Gewoon te zwaar geslapen. Of de nawerking van de *polaramine* tegen hooikoorts, gisteravond preventief ingenomen.

Terwijl in de stad een legertje rode bakvissen (uit dijen, kuiten en krullen opgetrokken) voortdurend stokjes omhoog gooide en weer opving, fietste ik de

voormiddag vol. Toen ik voor de derde keer uitwijken moest voor de optocht, hield ik stil op het trottoir. Jongens en meisjes in rood gympak buitelden voorbij. Meneren en mevrouwen passeerden, hun best doend niét op de cadans van de marsmuziek te stappen. Of juist wel. Honderd-en-zoveel jaar geleden werd 1 mei voor het eerst gevierd. Dubbel geblazen dus, dubbel geglunderd. Het was broeikaswarm. Onder de oksels van de parademeisjes tekenden zich grote vlekken af. Een jonge spruit met magere maar zeer bruine dijen en bijpassende kruidnagelbruine krullen liet haar stokje op de straat kletteren. Over het gezicht van de hoofdmajorette trok een onweerswolk. Vijftien meter verder viel niet het stokje, maar het meisje. De hitte? *Le petit mal?*

‘Het wordt hier nog een Heilig-Bloedprocessie,’ grinnikte iemand. Gelach en boze blikken. Over de potsierlijke hoofddeksels van de meisjes heen keek ik naar het volk aan de overkant. Honderden ogen priemden ongenadig door de rode apenpakjes. Mijn blik schoof op. Interim-werkbureau. Chocolaterie. Boekhandel. Kruispunt. Aan de flank van de Aloysiuskerk hing een vervuilde lieveheer. Het meisje werd nu geëvacueerd door druk gesticulerende helpers van het Rode Kruis. Toen ik weer naar het kruisbeeld keek, zag ik nog net hoe de lieveheer zijn hoofd afwendde, weg van deze ellende, weg van dat caravansocialisme, weg van de mensen en hun lief en hun leed, weg van zijn eigen vergissingen, *grand* of *petit*. Ik knipperde met mijn oogleden en mompelde tegen mezelf dat dit niet kon. Toen de stoet gepasseerd was, haastte ik me naar het kruispunt, fiets aan de hand. Bij de Aloysiuskerk bleef ik staan. Het hoofd van de man aan het kruis was op zijn borst gezonken. Als het leed te groot is, doet het lichaam niet meer mee. Toch wist ik zeker dat hij daarnet bewogen had. Toen de voorbijgangers ook bleven staan en hun hoofd hieven naar de vervuilde crucifix, sprong ik op de fiets.

Later op de dag trok een formidabel onweer over de stad.

‘God maakt zich kwaad,’ zei een van mijn kinderen.

‘Nee: hij heeft spijt,’ verbeterde ik. ‘Hij probeert de gaten in de ozonlaag weer dicht te schroeien. De gensters van zijn lastoestel geven zoveel licht dat de tranen hem in de ogen springen. Dus regent het ook.’

In de kranten vond ik evenmin een spoor, een teken, een sein. Niets om mijn *crypto-knipselfmap* aan te vullen. Eén artikel stak er tot nu toe in: het bericht dat de Lijkwade van Turijn niet de echte was. Het werd dus weer lijkwade, met knullige I. Dubbelblind onderzoek had dit uitgewezen. Iets met koolstof. De lijkwade was net zo nep als het zusje van Jezus Christus in de apocriefe geschriften.

Plotseling werd het zolderraam helverlicht. Even hingen mijn twee lieveheren aan de balk als spoken in de *spotlights*. Hevig geknetter volgde. Donder en bliksem had ik altijd al met kruisbeelden geassocieerd. Dat was de schuld van een oude Italiaanse jeugdfilm, waarin een kind een sprekende lieveheer aan het kruis ontdekt. Die hing boven aan een zoldertrap. Maandenlang achtervolgde die nachtmerrie me toen. Het was ook de tijd dat ik elke zondag in de kerk het bewustzijn verloor en met mijn stoel voorover in zwarte diepten van ellende kudelde. Ik was bevreesd voor dat grote bloedende hart van een oude langharige lieveheer. Hij wees er zelfs met zijn vinger naar! Ik hallucineerde op wierook, ik sneuvelde in het leger van God onder de bliken van strenge kerkgangsters. Elke zondag weer werd ik wakker door de koele bries in het zijportaal, dat naar urine stonk. Later bleef ik er gewoon weg.

Om twee uur 's nachts ging ik slapen. Het rode meisje viel opnieuw en bleef als een gebroken ledenpop ter aarde liggen, het hoofd op de linkerschouder, haar hals een geknakte stengel, haar schouderbladen engelenvleugeltjes. Het stokje cirkelde door de lucht en weigerde aan de wetten van de zwaartekracht te gehoorzamen.

Zo zat het dus. Kinderen werden door de navel van de aarde aangezogen. Halfvolwassenen vielen door een teveel aan adem op aarde neer. Plant en dier explodeerden *kingsize*. Tsjernobyl en Fukushima waren vermomde Eindknallen geweest, in plaats van het feestvuurwerk aan het eind van een millennium en het begin van een nieuw. Bij al dat fraais wendden onze goden dus hun hoofd af. Bovendien stak wereldwijd de inquisitie de kop weer op. Salman Rushdie betrapt de god van de mohammedanen op een zware fout en tekende gelijk zijn verzekerde bewaring. De katholieke universiteiten eisten het recht op dwaling op, maar de onfeilbare paap in het Vaticaan draaide de klok terug naar de tijd dat de wereld nog zo plat als een vijg was. Van zo'n platte aardkloot kun je vrije geesten makkelijk af duwen. (Romeinen gooiden hun misdadigers ook van een rots).

Over dit alles was de verkeerde lieveheer erg beschaamd. Vroeger had hij al vaker de hulp van zijn vader ingeroepen, als een kwaad kind. Nu werd ik kwaad op hem, vice versa. Ik begon hem zelfs met kleine letter te schrijven, zoals boosaardige puberdichtsters dat doen. De wereld was rot, Golgotha een molshoop.

En hoe zat het met de lieveheer van de vrouwen? Wat als hij borsten had gehad? (... paardenbloemen, klavervieren en bromvliegen dijen immers ook uit...). Zelf bleef hij daarover al eeuwen grimmig zwijgen: toen ze er in de Bijbel over gingen schrijven, hield hij op met spreken, preken. Wie waren de erfgenamen van die

schuwe zwarte vogels in het slijk rond Golgotha? De moeders, de zusters, de vrouwen, de hoeren? Een staak door het hart? Waarom nam ik aan dat het toen regende? Altijd regende het. Dat kwam waarschijnlijk doordat een ietwat apocriefe Bijbelfilm door mijn hoofd bleef spoken: in *De Mantel* met name, waarin de man-aan-het-kruis alleen van op de rug wordt getoond en nooit frontaal in beeld komt, regent het op het einde... tja, oude wijven. Het is een van de meest beklijvende knekelheuveltaferelen: het ontbreken van het Christusgezicht, de regen, de modder, de doorweekte vrouwen. Smart. Wereldsmart. Niks geen schroeiende hitte en verstikkend stof.

Café *De Zevende Hemel* werd geopend en vormde een prima alibi voor mijn donderdagavondlijke schaakpartijen, die ik begon te verwaarlozen. De verkeerde lieveheer verdween een tijdlang uit mijn gedachten. Ik mengde me onder types met een stoppelbaard van vier dagen. De helden van de toog. Op een donderdagavond in de winter echter dook Sebastiaan Otten in *De Zevende* op. Iets in mij vertelde me dat ik even met de man praten moest. Het was de alcohol. Ik hoopte dat hij, gezien zijn voorgeschiedenis, niks meligs te vertellen had over *De Zevende Dag* en zo; dat woordgrapje deed op donderdag al flink de ronde.

Eerst bestudeerde ik hem grondig, door hem vooral niet aan te kijken. Hij was vrijwel kaal, maar van zijn nek hingen de overgebleven zwarte haren tot op zijn schouders neer. Geen voetbalmatje, maar een hippiekleedje. Hij droeg een bril. Hij was een hoofd kleiner dan een groot jong meisje dat bij hem was. Ik hoorde dat hij 'Tamara' tegen haar zei. Ik wachtte, dronk, en werd met het wegtikken van de minuten alsmaar kwader op hem. Dat had allerlei duistere redenen.

'Dag Otten,' zei ik plotseling scherp.

Ik schoof vastbesloten van mijn kruk en voegde me bij hen. Ik constateerde dat ikzelf een half hoofd groter was dan Tamara. Een meevaller.

Otten griste verrast zijn bril van zijn neusbrug en nam me onderzoekend op. Waarom droeg zo'n kerel dan godverongelukt toch zo'n brilletje?!

'Kennen we jou, vriendschap?'

'Ik heb drie kinderen,' antwoordde ik naar waarheid. 'En een kat plus een hond.'

Otten legde zijn welzijnsbrilletje naast zijn glas.

'Ja?'

Nu pas merkte ik dat hij geen baard torste. Dat was strijdig met de telefonische berichtgeving mij verstrekt door Alain van H.

'Je was ooit op zoek naar een icoon, maar je kwam thuis met een linkse christus, enfin, ik bedoel zo'n verkeerde... '

'Ha ha... !' lachte Otten kort. 'Drink een glas.'

Ik knikte.

‘Dit hier is Tamara,’ zei hij dan. ‘Ze schildert in mijn atelier.’
‘Dag Tamara. O, je schildert. Gezondheid.’
‘Ja. Allebei,’ zei Tamara. ‘Sebas heeft de *Prijs van de Stad Tongeren* gewonnen.’
‘Toch geen iconen?’
‘Pardon?’
‘Jij schildert toch geen iconen?’
‘Nee nee,’ schudde Otten, *Prijs van de Stad Tongeren*, in haar plaats.
‘De verkeerde lieveheer staat model voor een project?’ opperde ik.
‘Ja,’ gaf hij toe.
Verbazend hoe helder een mens denken kan door alcohol-met-regelmate.
‘Kruisafneming? Golgotha?’
‘De hele santenkraam,’ knikte Otten. ‘Ieder kunstenaar moet zich daar ooit eens aan wagen. Maar wie ben jij, in godsnaam? Ook artiest?’
‘In godsnaam ben ik Erik,’ antwoordde ik. ‘Erik R., maar dat zegt jou niks.’
‘Ik heb je al eens gezien, op een vernissage,’ zei de grote mooie Tamara.
‘Dat kan kloppen. Ik werk op Cultuur & Patrimonium.’
Sebastiaan Otten zette zijn brilletje weer op zijn ongeveer vijftigjarige hoofd.
‘Ook kunstenaar?’ informeerde hij nog eens.
‘Nee,’ zei ik. ‘Gewoon. Nog een glas?’ Ik wenkte Lore, de kroegbazin. Daarna vertelde ik Otten en Tamara over mijn kleine belevenissen met de verkeerde lieveheer. Alles vertelde ik ze. Na nog enkele glazen apezuur richtte ik me uitsluitend tot Tamara (zijn verfhoe?).
‘... en zo viel het me weer in,’ zei ik, ‘maar waar in ’s hemelsnaam is Sebastiaan?’
De man was verdwenen.
‘Hij is naar buiten gegaan,’ verduidelijkte Tamara. ‘Hij slaapt wat in de auto. Dat doet hij vaak, want hij kan niet goed tegen luide muziek.’
‘Aha. Het is dus niet goed met hem gegaan, ha ha. Werk je bij hem? Door hem? Met hem? In hem?’
‘Ik ben bediende, maar ik schilder in mijn vrije uren, en ’s nachts. Ik mag zijn atelier gebruiken.’
Ze had bijzonder mooie reeënogen.
‘Is dat een grote prijs, die *Prijs van Tongeren*?’ informeerde ik.
‘1 500 euro,’ zei ze met een zucht. ‘Sebas schildert nog maar enkele jaren. Hij werkt nu al drie maanden aan zijn Golgothadoek.’
‘Ken je hem allang?’
‘Van op de academie. Drie jaar.’
‘Heb je de verkeerde bij hem al gezien?’
‘Elke dag. Hij staat model. Nee: hij hangt model, hi hi.’
‘Wel wel,’ deed ik.
‘Bas heeft een glas op. Jij ook, maar je bent oké.’

'Dank je, Tania.'

'Tamara.'

'Tamara dan.'

De Zevende Hemel golfde op en neer als een Rode Zee. Het werd al laat.

'Sebas stelt volgende maand zijn werk tentoon in de nieuwe galerij van Alain,'
deelde Tamara mee. 'Kom je dan?'

'Antiek?' vroeg ik beknopt. 'En de antiek dan?'

'Weg. Alain begint een kunstgalerij. Sebas wordt de eerste exposant.'

Mijn oogleden wogen zwaar door.

'Kom je? Ik zend je... '

Ik knikte: 'We komen wel, hoor, helemaal.'

'Goed,' zei ze. 'Tot dan.' Ze ontwarde haar goddelijke benen van rond de ge-
draaide spijltjes van haar kruk en begaf zich naar de slapende Picasso in de auto.

'Ik laat de rekening open staan,' liet ik bazin Lore weten. Mijn thuiskomst was
eerder een schipbreuk.

Op vrijdag was het al een hele prestatie om gewoon maar overeind te blijven.
Ottens en zijn verfmiddel zag ik niet meer terug. Wel arriveerden er uitnodigingen: één
van Tamara, één van Ottens *himself*, één van Alain. Ik voelde me een veelge-
vraagd man en besloot naar de vernissage te gaan. In mijn dromen verscheen
Ottens als de gekruisigde: ik wou zien wie hij zelf aan het dwarshout spijkerde. En
Tamara weer ontmoeten.

Op een koude vrijdagavond waadde ik tegen een strakke wind in naar de galerij
van Alain. Mijn auto liet ik op verzoek van mijn vrouw thuis. Het liep tegen ne-
genen. Op de uitnodiging waren vanaf halfnegen twee sprekers aangekondigd. Ik
haastte me dus niet. Protocollaire dwangarbeid, abstract gedram, derderangsfi-
losofie: worst, worst, worst. Toen nattigheid begon te vallen, was ik ter plaatse.
Vanaf de straat zag je de hele inboedel van de galerij. Transparantie troef. Acht-
entwintig mensen stonden stil en keken eensgezind dezelfde richting uit. Ik bleef
op het trottoir staan tot ik Tamara in het samenscholinkje had ontdekt. Daarna
stak ik de straat over.

Drie grote lappen textiel had Ottens aaneengehecht tot een drieluik. De rechtse
lap was dan nog eens middendoor gescheurd en weer gehecht. Daarop kon niks
worden ontcijferd: het was een wilde kleurrijke wirwar van lijnen, strepen en
serpentes. Op het linkerluik herkende ik de contour van een gebogen wezen,
een vraagteken van pijn. In het midden dan hing een figuur die uit vurige vlam-
men tevoorschijn leek te komen. Zijn hoofd, dat op zijn linkerschouder rustte,
vormde een stekelig kluwen. Naar de onderste ledematen en de voeten toe was

het wezen realistischer uitgetekend. Ik vlakte het linkse en rechtse gedeelte uit mijn blikveld weg en wenste in stilte de schilder Sebastiaan Otten proficiat met zijn lieveheer. Dat was verve! Het gekruisigde wezen stelde een man voor, maar waarom? Misschien omdat iedereen dat zomaar aannam. Als je lang naar iets kijkt, verandert het onder je blik. Een gezicht bijvoorbeeld wordt dan gelaat. Ik bleef minutenlang naar het doek staren. Toen ontdekte ik dat Otten een vrouw had gekruisigd.

Lieve, grote Tamara. Ontbrekende lievevrouw in mijn collectie. We rookten een sigaret uit haar pakje. Ik haalde twee glazen belletjes en we stelden ons bij het doek op. Otten werd door enkele kunstkippetjes en hun haantje-de-voorsten in beslag genomen.

‘Gekonterfeit naar jouw beeld en gelijkenis hé,’ zei ik. ‘Ik hou ervan.’

‘De verkeerde stond ook model.’

‘Hing je comfortabel?’

‘Ik geloof dat je aan **crucifixatie** lijdt, Erik.’

‘Hm.’

‘Moet je vroeg weg? Het atelier is onbemand.’

‘Onbemand is onbemind. Eh... Sebastiaan?’ vatte ik met een hoofdknik samen.

‘Die barst straks in drank los. Voor morgenochtend duikt hij niet op.’

‘Auto?’

‘Ja,’ knikte ze.

‘Ik niet.’

We duwden onze sigaret uit. Lieve, grote Tamara. Zonder iets van haar werk gezien te hebben, gaf ik haar de *Prijs van Tongeren, Tienen, Tournai en Turnhout* tegelijk.

‘Ga je vaak naar *De Zevende Hemel*?’

‘Ik plons er vrijwel elke donderdagavond binnen.’

‘Dat zuipen is heel ongezond.’

‘Hm.’

‘Je gaat recht naar de hel.’

‘Maar dan wel via de hemel. Ik laat voorwaar geen kelk aan mij voorbijgaan.’

Ik keek naar de lieveheer die Sebastiaan Otten bij Alain van H. had gekocht. Die slang onder aan de voeten van de gekruisigde man had ik nog niet eerder opgemerkt.

‘Waarom heeft God geen borsten, Tamara?’

‘Op het schilderij is daar iets aan gedaan.’

‘Als je lang genoeg kijkt, ja.’

‘Je lijdt echt wel aan *crucifixatie*, weet je.’

Ik ging rechtop zitten: 'Luister, Tamara, luister goed. De wereld gaat naar de knoppen. De mensen worden ziek. De kinderen krijgen vreemde dingen. Elke dag komen er verkeerde lieveheren bij. Ze zijn zo beschaamd over wat ze hebben aangericht dat ze de andere kant op kijken, de een na de ander. Ze wenden hun hoofd af. Eerst dacht ik: ze luisteren naar het alibi van de slechterik, ze kiezen partij voor de underdog. Dat is maar gedeeltelijk zo. Ze beseffen dat ze de mensen niet kunnen redden. De wereld is een grote rotte plek met een molshoop in het midden. Golgotha is een broeiplaats voor neurosen, inderdaad.'

'Daar heeft Sebastiaan allemaal geen rekening mee gehouden.'

'Ieder mens is een eiland. Sebastiaan heeft zijn god al lang bedankt en vervangen door een afgodin. Een verfgodin.'

Weer viel mijn blik op de slang.

'O, de liefde ten top gedreven?' zei Tamara.

'Of ten voeten uit getekend. Het kan me niet schelen wat je met hem te maken hebt. Ik heb genoeg gezegd.'

Terwijl in de galerij, voorheen antiekzaak, de kunstschilder Otten een kleine schare belangstellenden te woord stond over zijn apocriefe lieveheer, ontfermde ik mij over zijn lielevrouw. Het was koud in het atelier, maar we vrijden ons in het zweet. Er was haast bij. Daarbuiten galoppeerde de wereld zijn ondergang tegemoet. Dampkring, seizoenen, klimaat en natuur signaleerden het. Mensen ook. Zoveel tijd hadden we niet meer. We pasten op elkaar als een verkeerde lieveheer op een verkeerde lielevrouw. Ik hoefde alleen haar handen te spreiden. En het waaide over Golgotha, waarop de man-aan-het-kruis ofte jan-an-de-lat uit pure schaamte de andere kant op keek.